

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش، همگنی معاملات خوراک پالایشگاهی

هفته دوم دی ۱۴۰۴

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۴/۶۱۲۵۸

تاریخ انتشار: دی ۱۴۰۴

فهرست

مقدمه	۱
۱. مبيعات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۲
۳. روغن پایه	۳
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۴
۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران	۵
۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس	۶
۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۷
۴. اسلاک واکس	۸
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۸
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۸
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۹
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۰
۴-۳. اسلاک واکس؛ پالایش نفت پایا	۱۱
۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۲
جمع بندی	۱۳

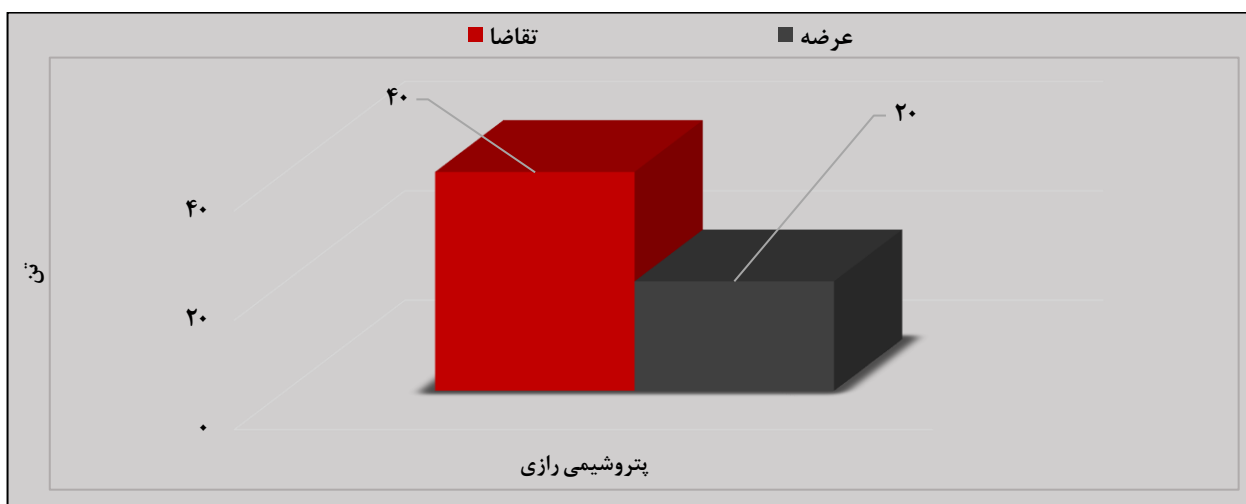
مقدمه

این گزارش با هدف تحلیل وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی و ارزیابی کارایی سازوکار عرضه در بورس‌های کالایی کشور، به بررسی معاملات چهار محصول راهبردی شامل میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ می‌پردازد. تمرکز اصلی گزارش بر سنجش توازن عرضه و تقاضا، میزان تمرکز تولید و عرضه، و پیامدهای آن بر رفتار قیمتی بازار در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران است. یافته‌های این گزارش می‌تواند از منظر سیاست‌گذاری بازار انرژی و پالایش، به‌عنوان شاخصی از میزان کفایت عرضه، شدت فشار تقاضا و اثربخشی مکانیسم کشف قیمت مورد استفاده قرار گیرد. بررسی هم‌زمان حجم معاملات و شدت رقابت قیمتی، این امکان را فراهم می‌سازد تا رابطه میان محدودیت‌های سمت عرضه، ساختار بازار و نوسانات قیمت‌ها به‌صورت دقیق‌تری تحلیل شود. در همین راستا، نتایج ارائه‌شده می‌تواند مبنایی برای بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار، برنامه‌ریزی عرضه هفتگی و ارزیابی آثار تمرکز عرضه بر پایداری بازار خوراک پالایشگاهی در کوتاه‌مدت باشد.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی طی هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ تنها توسط شرکت پتروشیمی رازی تولید و توسط همان شرکت در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده برای میعانات گازی شرکت مذکور را برای هفته دوم دی نمایش می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، عرضه محدود میعانات گازی این شرکت در بورس انرژی (معادل ۲۰ تن) نصف تقاضای ثبت‌شده برای آن (معادل ۴۰ تن) بوده است.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی شرکت پتروشیمی رازی؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس انرژی ایران.

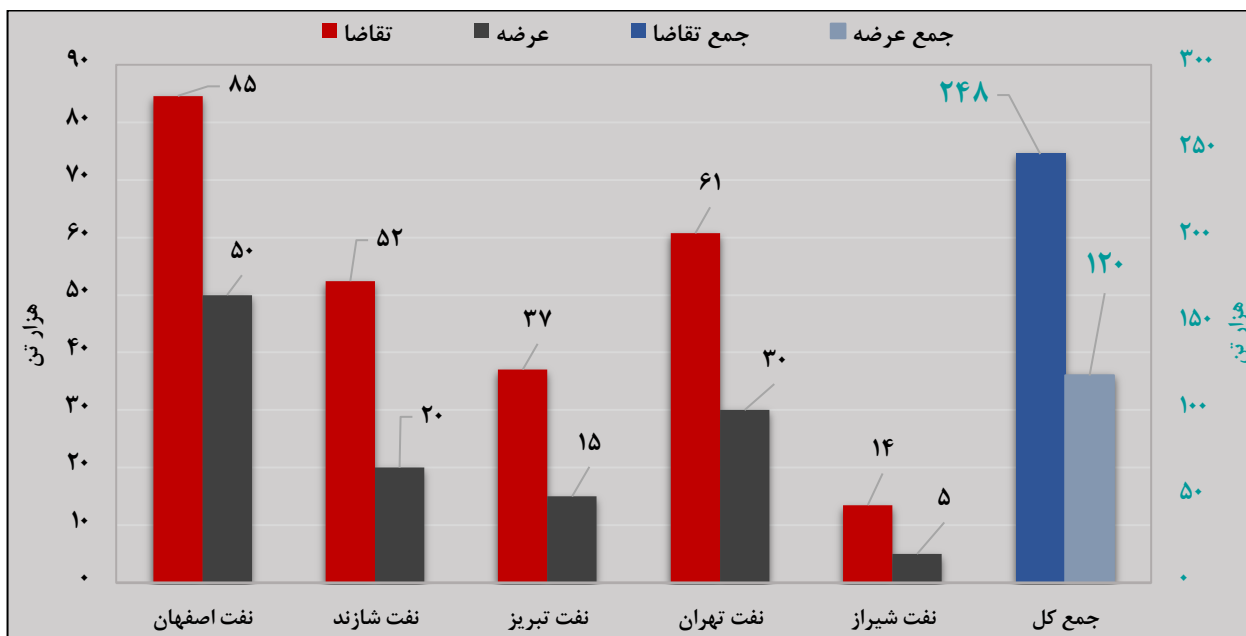
همچنین، بررسی قیمت متوسط معامله و قیمت پایه عرضه در بازه مورد بررسی برای شرکت مذکور نشان می‌دهد که در تنها نوبت عرضه میعانات گازی تولیدی شرکت پتروشیمی در بورس انرژی (مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۰۶)، قیمت متوسط معامله برابر ۱۳۱,۳۲۳ ریال و قیمت پایه عرضه برابر ۱۳۰,۰۰۰ ریال بوده و لذا رقابت قیمتی بسیار اندکی به میزان ۱/۰۲ درصد برای معامله مذکور به ثبت رسیده است.

به‌طور کلی، جمع‌بندی معاملات میعانات گازی در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصول با تمرکز کامل سمت عرضه و محدودیت حجم عرضه مواجه بوده است. با وجود برتری تقاضا نسبت به عرضه، معامله انجام‌شده تنها با رقابت قیمتی اندک صورت گرفته که بیانگر تعادل نسبی قیمت در شرایط عرضه محدود و تک‌عرضه‌کننده‌ای بازار است.

۲. وکیوم باتوم

وکیوم باتوم در هفته دوم دی‌ماه سال ۱۴۰۴ توسط پنج پالایشگاه از جمله، نفت اصفهان، نفت امام خمینی (ره) شازند، نفت تهران، نفت تبریز و نفت شیراز در بورس کالای ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای این محصول را در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. همانطور که می‌بینیم، در هفته مورد بررسی بیشترین تقاضای ثبت شده در بورس کالای ایران برای وکیوم باتوم تولیدی دو شرکت پالایش نفت اصفهان (معادل ۸۵ هزار تن) و پالایش نفت تهران (معادل ۶۱ هزار تن) است. همچنین، در هفته مذکور، شرکت نفت اصفهان با عرضه ۳۰ هزار تن و شرکت نفت تهران با عرضه ۳۰ هزار تن بیشترین حجم عرضه وکیوم باتوم را به خود اختصاص داده‌اند، در حالی که شرکت نفت شیراز تنها ۵ هزار تن عرضه داشته که کمترین میزان عرضه در میان پالایشگاه‌ها محسوب می‌شود. عرضه‌ی هر پنج شرکت تولیدکننده این محصول در بورس کالای طی بازه‌ی مورد بررسی، به‌طور قابل توجهی کمتر از میزان تقاضای ثبت‌شده است. در این میان، پالایش نفت اصفهان با اختلافی معادل ۳۵ هزار تن بین عرضه و تقاضای وکیوم باتوم، بیشترین فاصله را ثبت کرده؛ درحالی‌که پالایش نفت شیراز با اختلافی معادل ۹ هزار تن، کمترین فاصله عرضه و تقاضا را در میان شرکت‌های پالایشی در هفته‌ی دوم دی‌ماه به خود اختصاص داده است.

شکل ۲. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

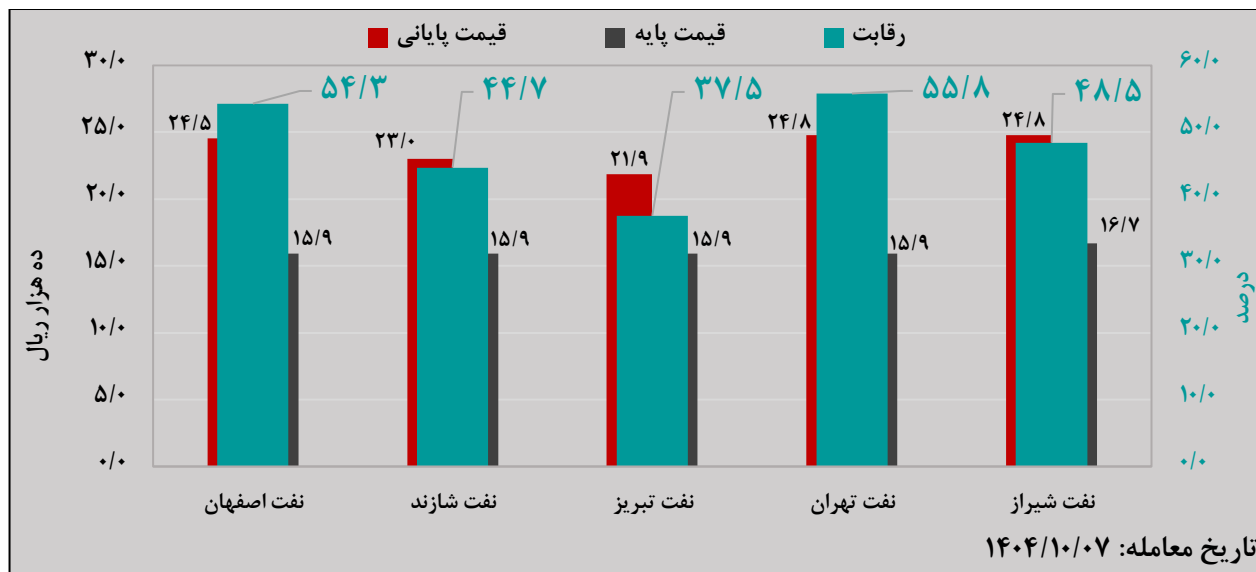
مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر پنج پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۱۲۸ هزار تن کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته

یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته دوم دی‌ماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام‌شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود.

میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی پنج شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته دوم دی‌ماه در شکل زیر نمایش داده شده است. قیمت‌های پایانی معاملات وکیوم باتوم این شرکت‌ها در هفته‌ی دوم دی، با رقابتی قابل‌توجه نسبت به قیمت‌های پایه ثبت شده‌اند.

شکل ۳. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی شکل فوق نشان می‌دهد که در هفته دوم دی‌ماه، تمامی پنج تولیدکننده وکیوم باتوم پالایشگاهی رقابت قیمتی بالایی را تجربه کرده‌اند و بیشترین رقابت قیمتی مربوط به شرکت پالایش نفت تهران و معادل ۵۵/۸۷ درصد و کمترین میزان رقابت بر سر قیمت پایانی وکیوم باتوم تولیدی شرکت نفت تبریز و معادل ۳۷/۵ درصد بوده است.

در نهایت، بررسی بازار وکیوم باتوم پالایشگاهی در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که این بازار تحت تأثیر عدم‌توازن قابل‌توجه میان عرضه و تقاضا قرار داشته و کسری عرضه در سطح کل بازار، زمینه‌ساز شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی قابل‌توجه در معاملات شده است. تمرکز تقاضا در کنار محدودیت نسبی عرضه از سوی پالایشگاه‌ها، موجب شده است تمامی عرضه‌کنندگان با افزایش قیمت‌های پایانی نسبت به قیمت‌های پایه مواجه شوند؛ امری که حاکی از تداوم فشار تقاضا و جذابیت این محصول در بورس کالای ایران است. در مجموع، شرایط معاملاتی هفته مورد بررسی بیانگر بازاری رقابتی با غلبه تقاضا بوده که می‌تواند در صورت تداوم، بر تصمیمات عرضه پالایشگاه‌ها و روندهای قیمتی آتی اثرگذار باشد.

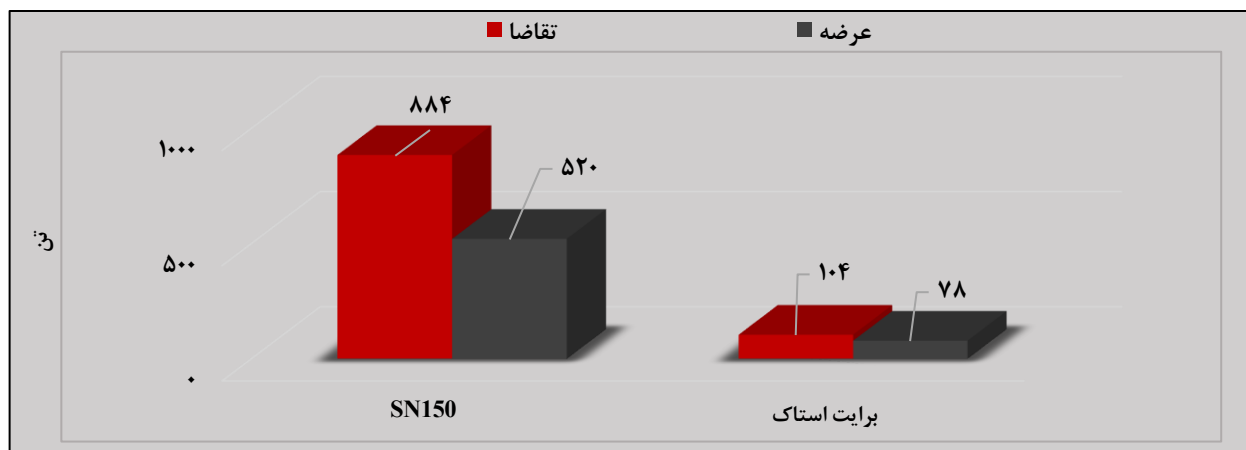
۳. روغن پایه

روغن پایه هفته دوم دی ۱۴۰۴ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (آبادان و تهران)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۱-۳. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته دوم دی‌ماه نفت ایرانول تهران و آبادان دو نوع روغن پایه در بورس کالای ایران عرضه کردند که عبارت است از: روغن پایه SN150 (نفت ایرانول آبادان) و برای استاک (نفت ایرانول تهران). وضعیت عرضه و تقاضای محصولات روغن پایه نفت ایرانول در شکل زیر قابل مشاهده است. در هفته مذکور این مجموعه همواره عرضه‌ای کمتر از تقاضا برای هر دو گرید SN150 و برای استاک داشته؛ به‌طوری که اختلاف عرضه و تقاضای روغن پایه‌های SN150 و برای استاک ایرانول در بورس کالا به ترتیب به میزان ۳۶۴ و ۲۶ تن بوده است.

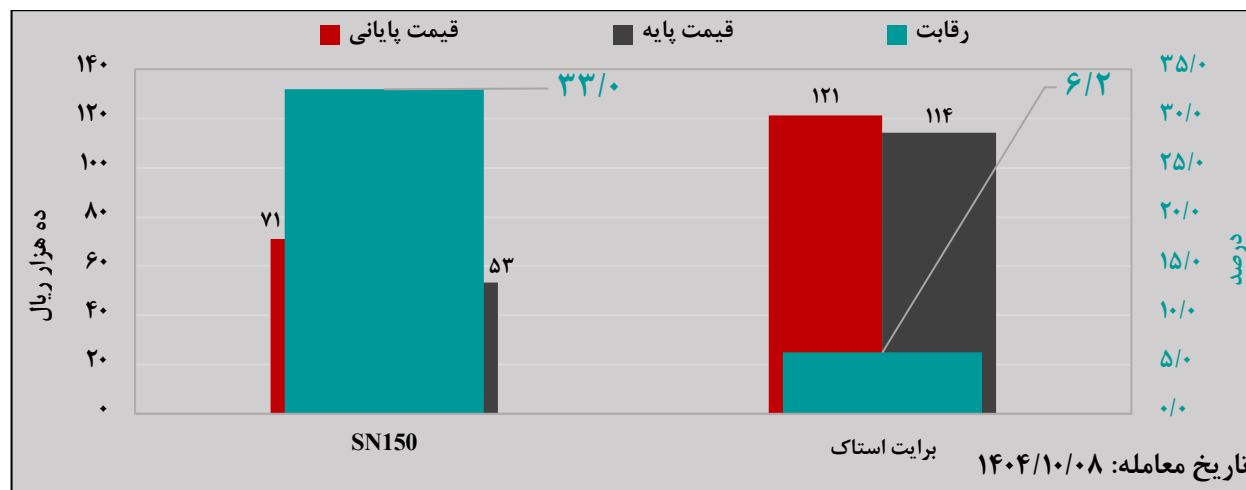
شکل ۴. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان): هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی‌های قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه عرضه هر دو محصول روغن پایه شرکت نفت ایرانول نشان می‌دهد که هر دو نوع روغن پایه SN150 و برای استاک عرضه شده در بورس کالا توسط این مجموعه، طی هفته دوم دی ۱۴۰۴ همواره با رقابت قیمتی معامله شده‌اند؛ به‌طوری که روغن پایه SN150 نفت ایرانول آبادان با رقابت قیمتی به میزان ۳۳ درصد در هفته دوم دی‌ماه معامله شده است.

شکل ۵. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول: هفته دوم دی ۱۴۰۴

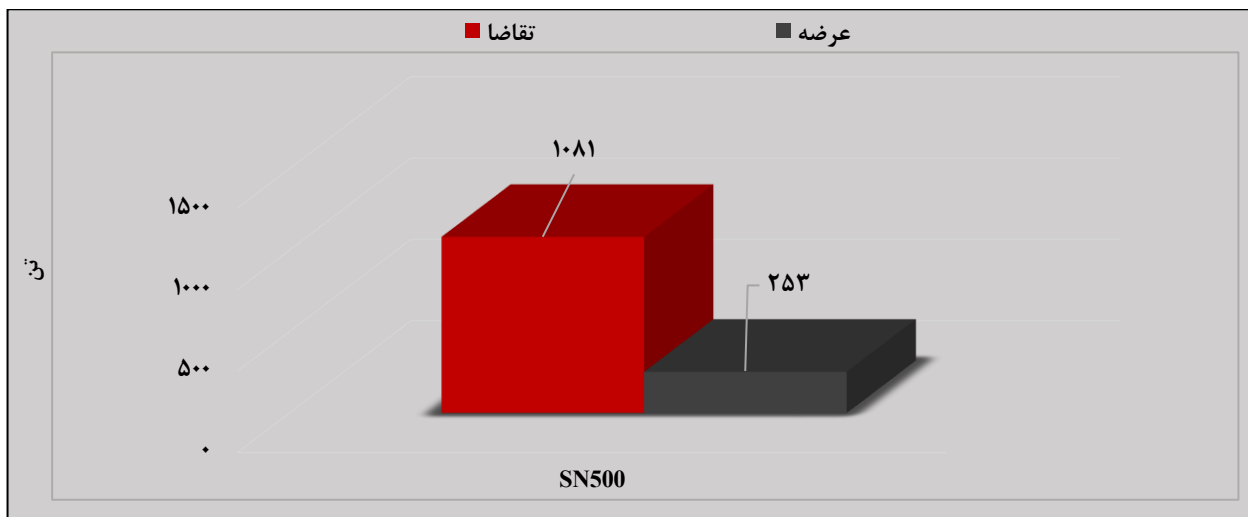

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ تنها یک نوع روغن پایه، SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، حجم عرضه‌ی بورسی تک محصول نفت بهران در هفته‌ی مذکور کمتر از یک‌چهارم حجم تقاضای ثبت‌شده برای آن بوده؛ که نشان از فشار تقاضای بالا برای این محصول دارد.

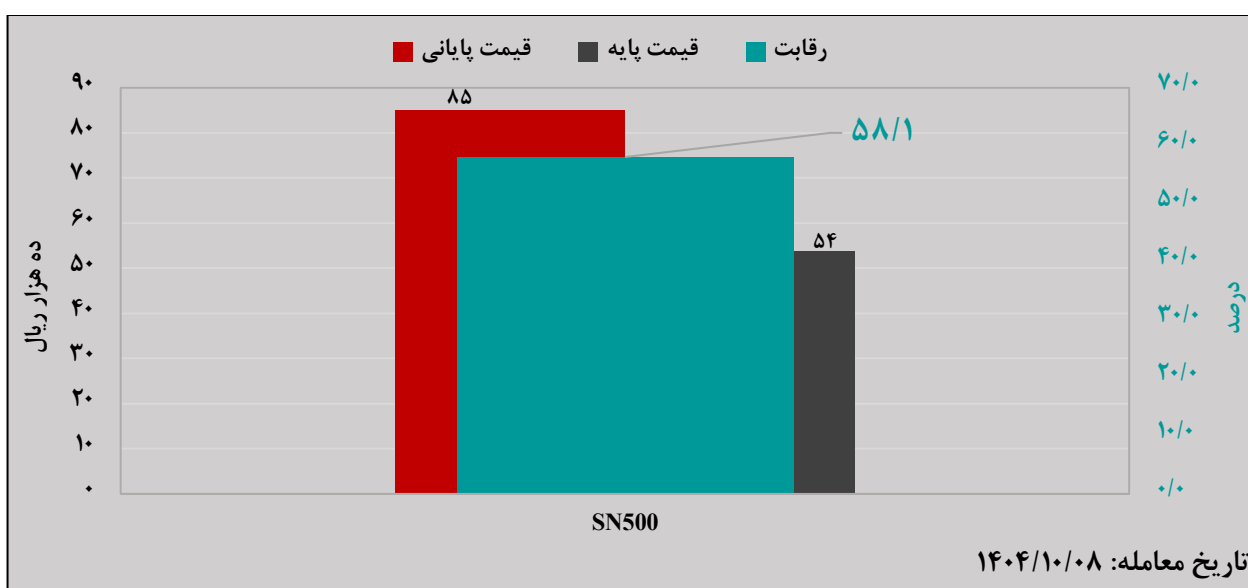
شکل ۶. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه تولیدی شرکت نفت بهران (SN500) در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که رقابت قیمتی بالایی برای این محصول به میزان ۵۸/۱ درصد وجود داشته است.

شکل ۷. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت بهران؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

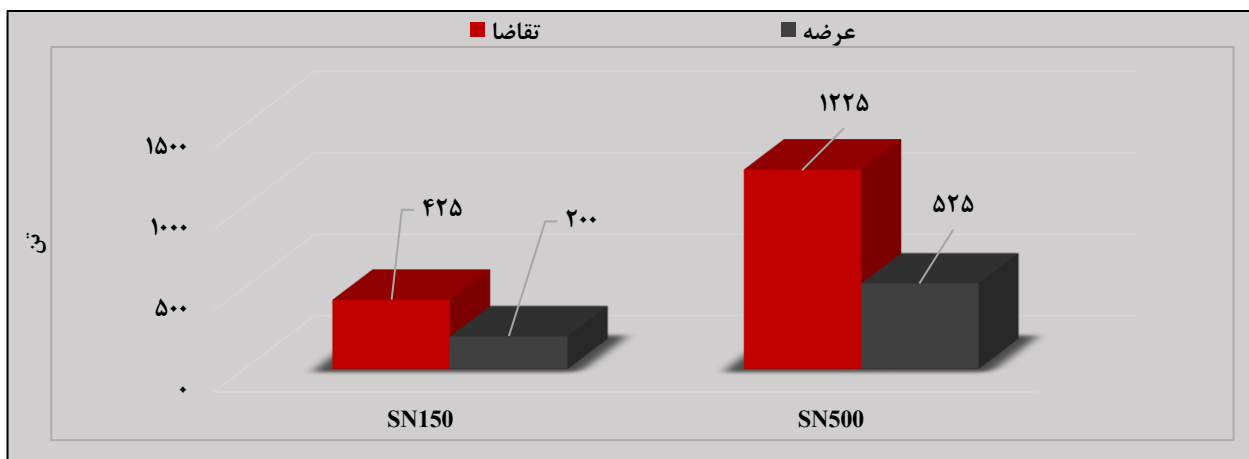
تاریخ معامله: ۱۴۰۴/۱۰/۰۸

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

نفت پارس در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته دوم دی‌ماه برای محصولات نفت پارس (SN150 و SN500) در بورس کالا بیش از میزان عرضه‌ی آن‌ها (به ترتیب به میزان ۲۲۵ و ۷۰۰ تن) بوده است؛ یعنی تقاضای ثبت‌شده بیش از دوبرابر حجم عرضه دو نوع روغن پایه تولیدی شرکت نفت پارس در بورس کالا.

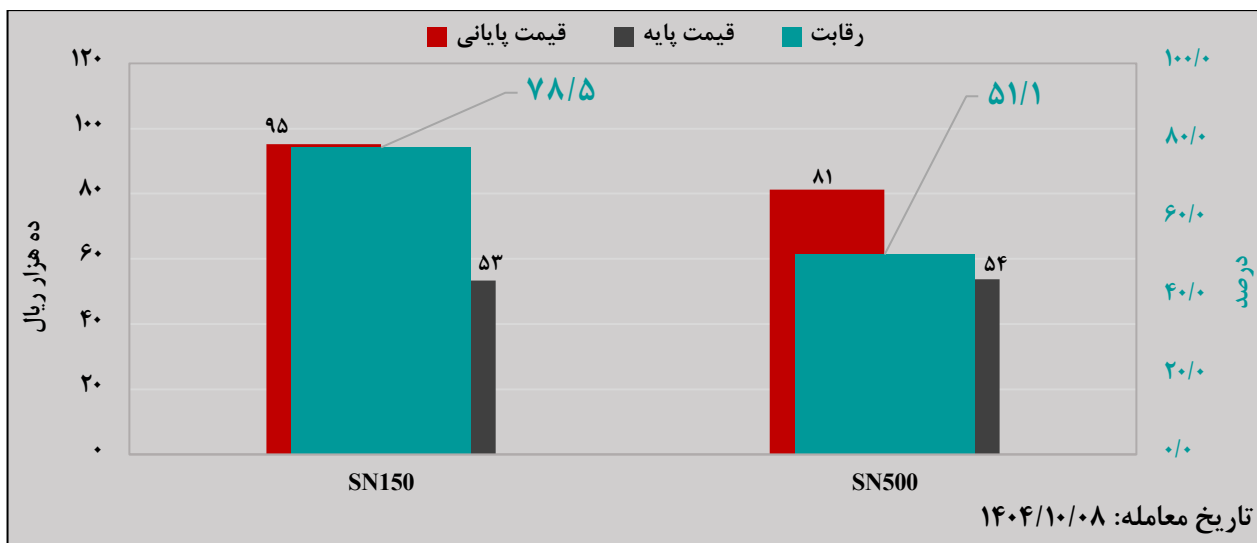
شکل ۸. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که هر دو نوع روغن پایه معامله شده در بورس کالا با رقابت قیمتی مواجه بوده‌اند؛ به‌طوری‌که این رقابت قیمتی برای SN150 معادل ۷۸/۵ درصد بوده که بسیار قابل توجه است.

شکل ۹. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

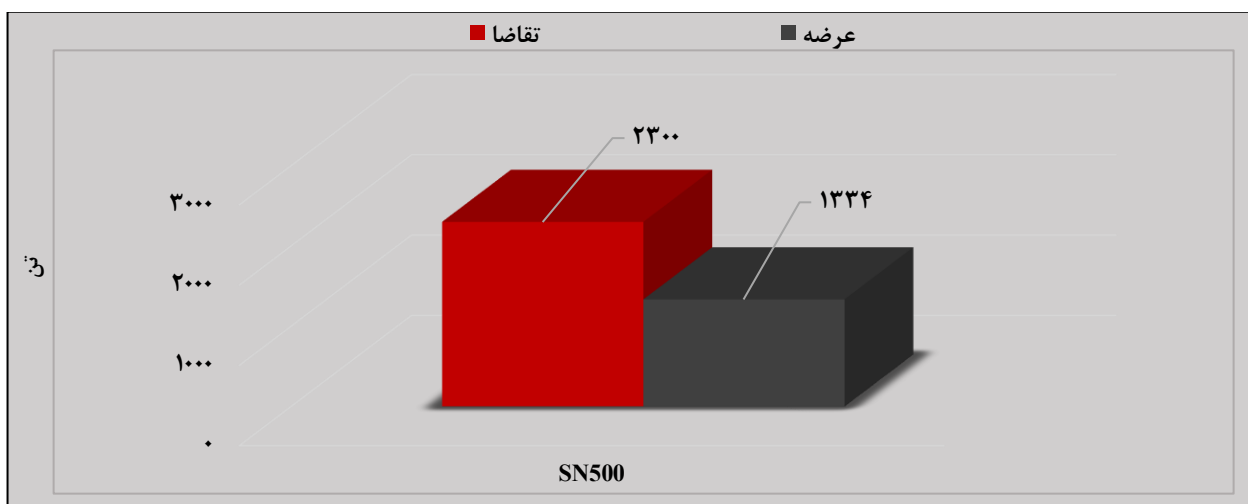

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته دوم دی ماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. این محصول در بازه‌ی مذکور ۹۶۶ تن کمتر از تقاضای ثبت شده در بورس کالا عرضه شده است.

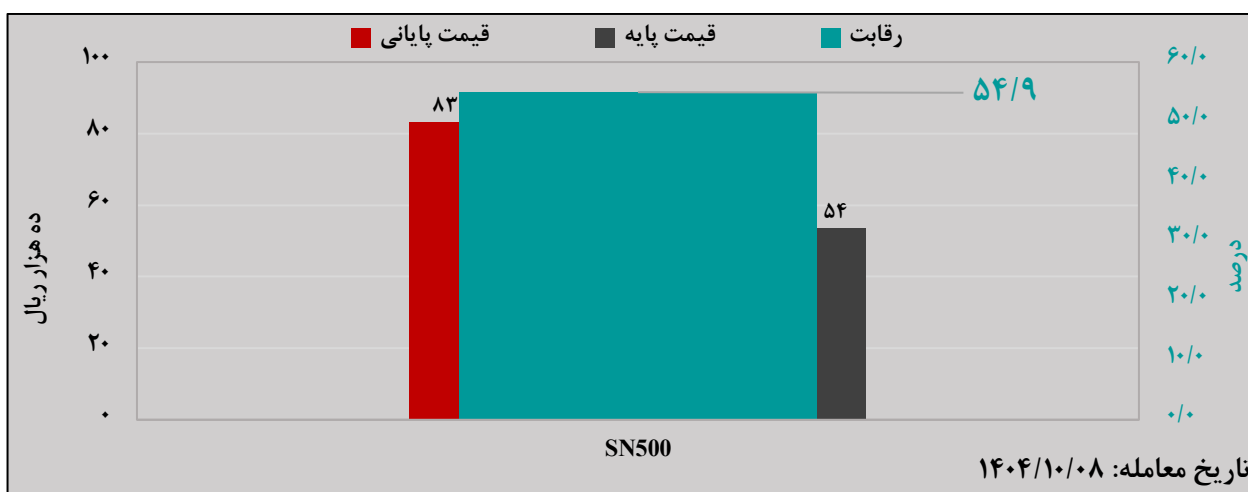
شکل ۱۰. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه‌ی عرضه شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام شده رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۵۴/۹ درصد تجربه کرده است.

شکل ۱۱. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

تاریخ معامله: ۱۴۰۴/۱۰/۰۸

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

جمع‌بندی معاملات روغن پایه در هفته دوم دی ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصول در بورس کالای ایران با غلبه محسوس تقاضا بر عرضه در تمامی گریدها و نزد تمامی تولیدکنندگان همراه بوده است. محدودیت نسبی عرضه در

کنار تمرکز تقاضا، موجب شده است اغلب گریدهای روغن پایه عرضه‌شده با شکاف معنادار میان عرضه و تقاضا مواجه شوند؛ وضعیتی که بیانگر تداوم فشار تقاضا و جذابیت بالای این محصولات در بازار داخلی است. این شرایط در میان تولیدکنندگان مختلف، فارغ از تنوع گرید، به‌صورت یک الگوی مشترک قابل مشاهده بوده است.

از منظر قیمتی نیز، بررسی معاملات حاکی از آن است که رقابت قیمتی قابل توجه به‌عنوان پیامد مستقیم عدم توازن بازار، در اغلب معاملات شکل گرفته و قیمت‌های پایانی به‌طور معناداری بالاتر از قیمت‌های پایه تثبیت شده‌اند. استمرار چنین شرایطی می‌تواند بر رفتار عرضه تولیدکنندگان، انتظارات قیمتی خریداران و روندهای آتی بازار روغن پایه اثرگذار باشد و ضرورت رصد مستمر تحولات عرضه و تقاضا در این بازار را بیش از پیش برجسته کند.

۴. اسلاک واکس

اسلاک واکس در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول، نفت پارس و پالایش نفت پایا، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

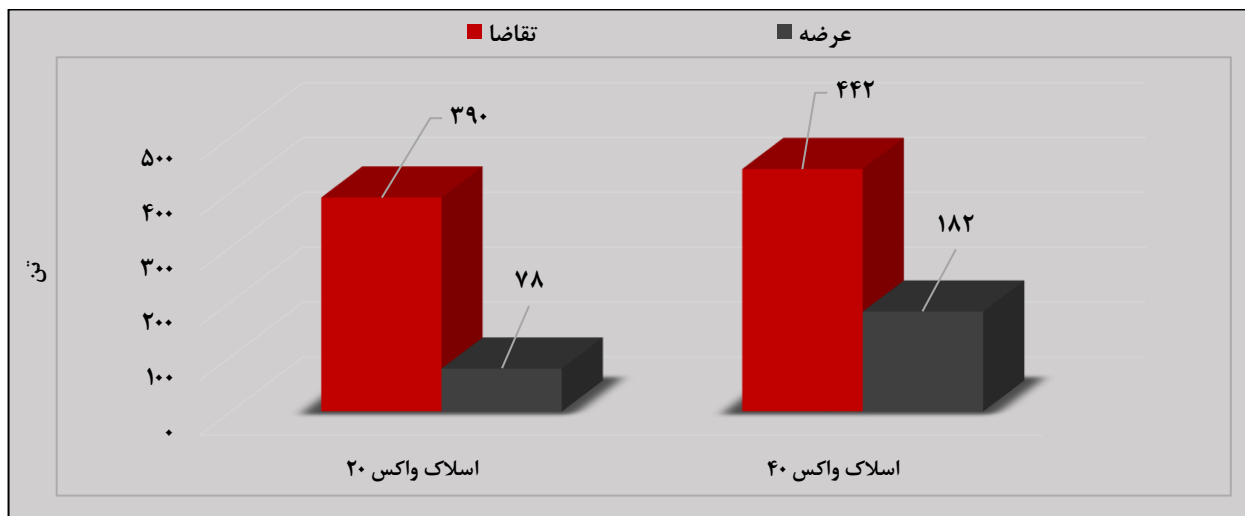
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

این مجموعه در هفته دوم دی سال ۱۴۰۴ سه نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان و اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ نفت ایرانول تهران. در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای دو شرکت نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان به صورت جداگانه ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران در هفته دوم دی‌ماه سال جاری دو نوع اسلاک واکس در بورس کالا عرضه کرد که پیش‌تر به آن اشاره کردیم. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای اسلاک واکس‌های یادشده در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور آمده است. مطابق با این شکل، در هفته مورد بررسی تقاضا برای هر دو نوع اسلاک واکس تولیدی شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالا بیش از میزان عرضه آنها بوده است. اسلاک واکس‌های ۲۰ و ۴۰ با فاصله‌ای به ترتیب معادل ۳۱۲ و ۲۶۰ تن میان عرضه و تقاضا مواجه بوده‌اند؛ به‌گونه‌ای که حجم عرضه در این موارد پاسخگوی تقاضای ثبت‌شده برای آنها نبوده است.

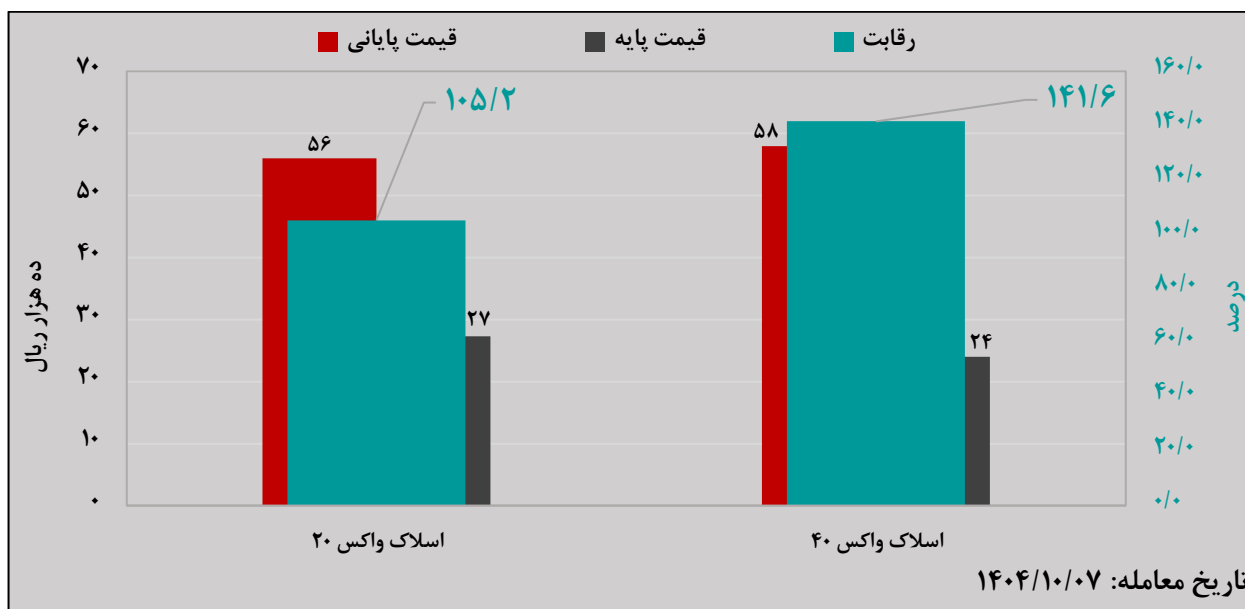
شکل ۱۲. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، شکل زیر نشان‌دهنده میزان رقابت بین قیمت‌های پایانی و قیمت پایه‌های انواع اسلاک واکس معامله شده شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالای ایران است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در طول هفته مذکور قیمت‌های پایانی معامله در هر دو نوع اسلاک واکس از قیمت‌های پایه آن‌ها بسیار بالاتر بوده‌اند؛ به گونه‌ای که اسلاک واکس ۲۰ رقابت قیمتی ۱۰۵/۲ درصدی و اسلاک واکس ۴۰ رقابت قیمتی ۱۴۱/۶ را تجربه کرده‌اند.

شکل ۱۳. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

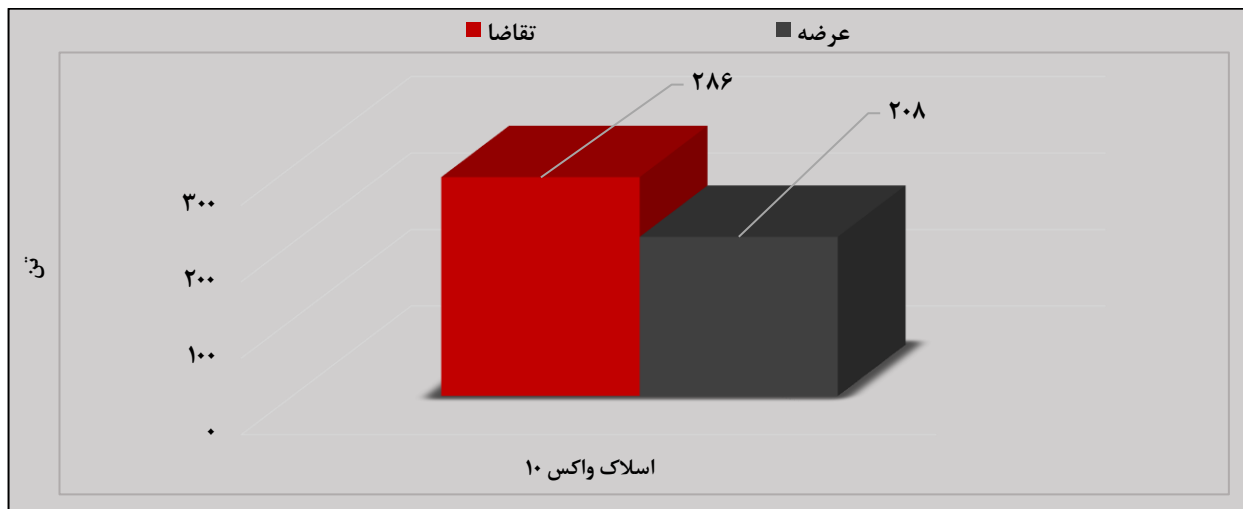
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است.

مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی میزان تقاضا برای اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا از حجم عرضه آن فراتر بوده و شکافی معادل ۷۸ تن میان عرضه و تقاضا ثبت شده است.

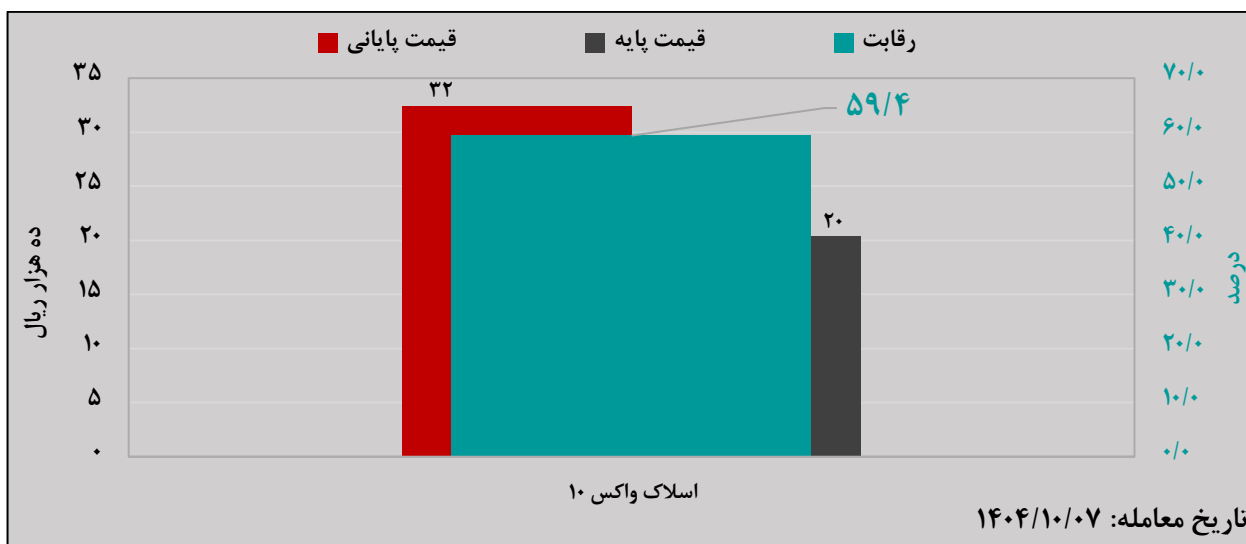
شکل ۱۴. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و پایه برای اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، طی تک نوبت عرضه در بورس کالا قیمت پایانی معامله اسلاک واکس ۱۰ در رقابت با قیمت پایه آن با ۵۹/۴ درصد افزایش نسبت به قیمت پایه عرضه به ثبت رسیده است.

شکل ۱۵. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

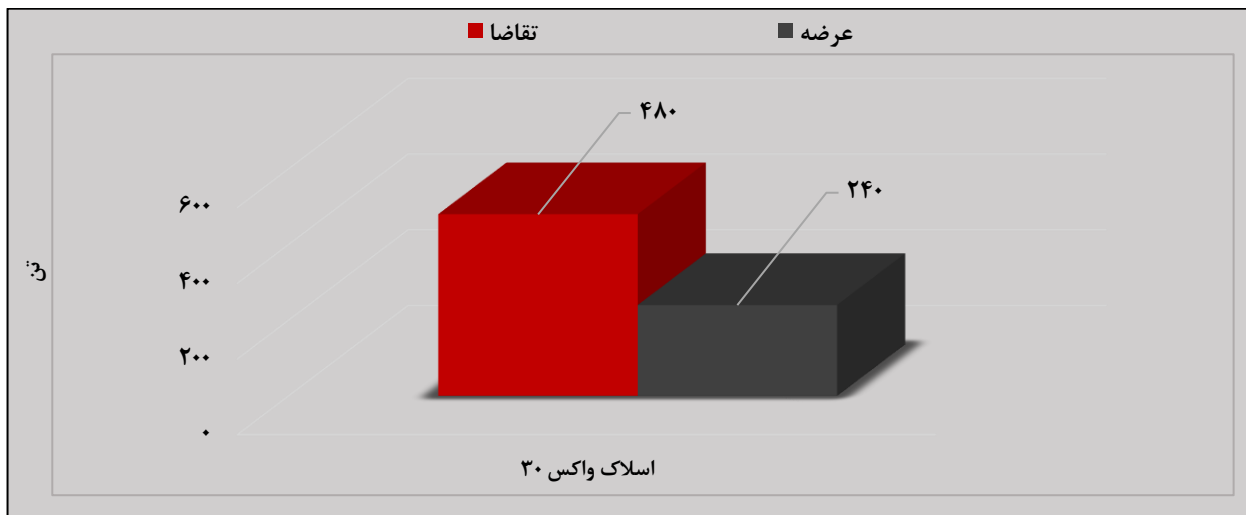
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

نفت پارس در هفته دوم دی سال ۱۴۰۴ تنها یک نوع اسلاک واکس (اسلاک واکس ۳۰) را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور

نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که در هفته دوم دی‌ماه، تقاضا در بورس کالا برای این نوع از اسلاک واکس از عرضه‌ی آن در سامانه یادشده به میزان ۲۴۰ تن بیشتر بوده است؛ یعنی میزان تقاضای ثبت‌شده دوبرابر عرضه‌ی آن.

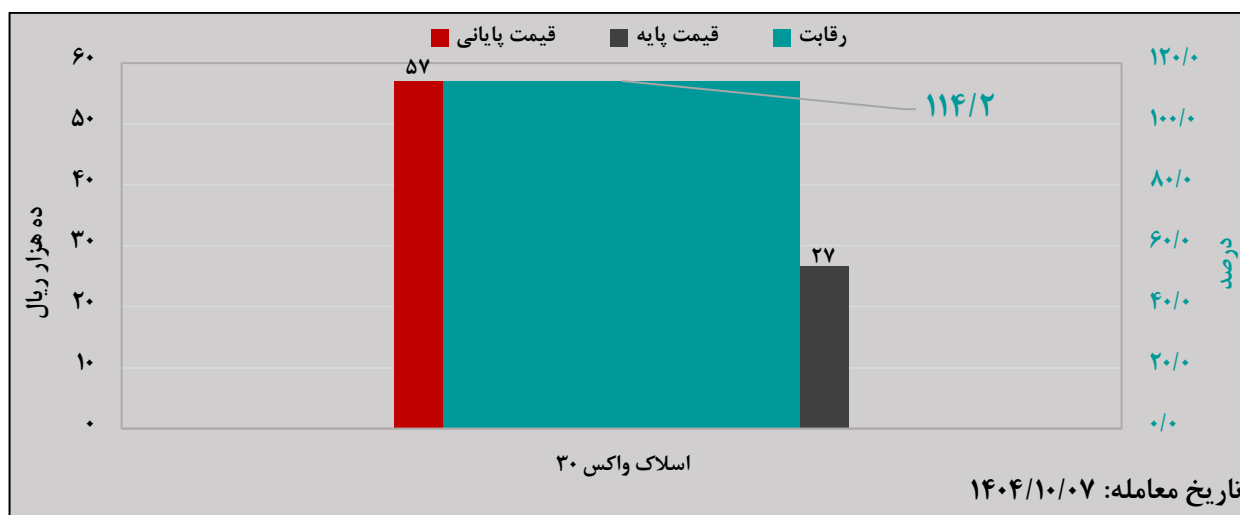
شکل ۱۶. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته دوم دی‌ماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی در تک نوبت معامله این هفته، رقمی بسیار قابل‌توجه و معادل ۱۱۴/۲ درصد بوده است.

شکل ۱۷. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

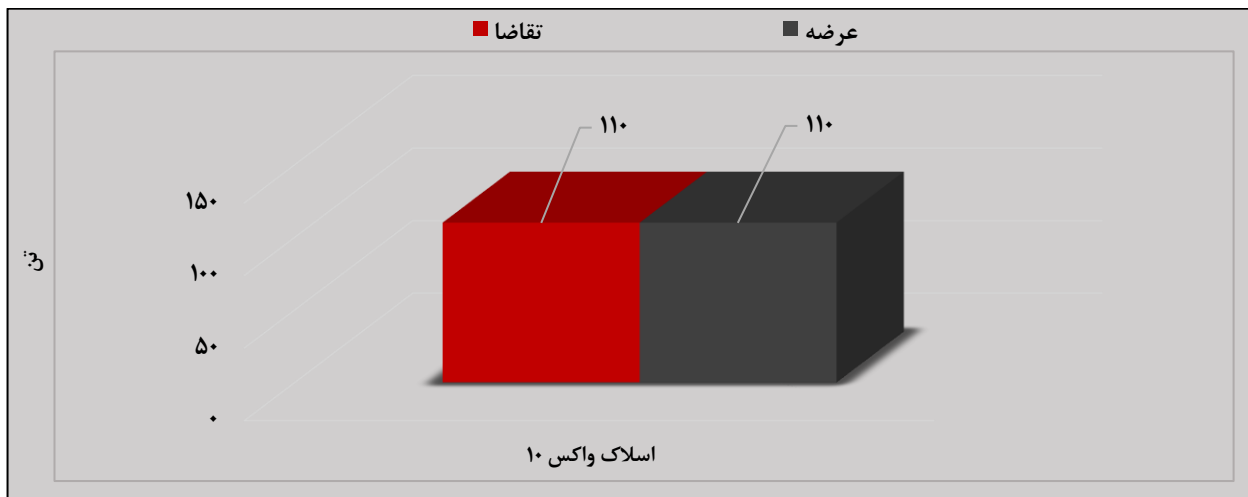
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. اسلاک واکس؛ پالایش نفت پایا

شرکت پالایش نفت پایا در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ تک محصولی بوده و تنها اسلاک واکس ۱۰ را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای محصول یادشده را نشان می‌دهد. طبق شکل ذیل، برخلاف عملکرد دو شرکت

قبل از عرضه اسلاک واکس، میزان عرضه‌ی اسلاک واکس ۱۰ پالایش نفت پایا در بورس کالا در هفته مذکور متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای این محصول و برابر ۱۱۰ تن بوده است.

شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت پالایش نفت پایا؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

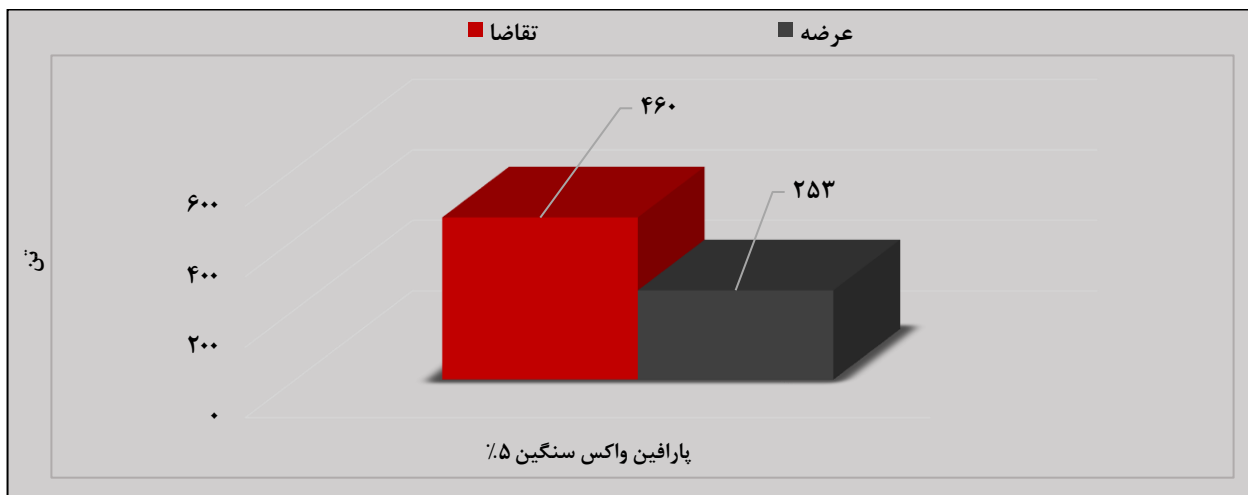
مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه برای تک محصول اسلاک واکس ۱۰ پالایش نفت پایا نشان می‌دهد که قیمت پایانی معامله در بورس کالا طی هفته یادشده رقابت قیمتی نداشته است.

۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته دوم دی‌ماه سال جاری یک نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصول در بازه یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده برای پارافین واکس تولیدی این شرکت متناسب با یکدیگر نبوده و شکاف میان عرضه و تقاضا (کسری عرضه) به میزان ۲۰۷ تن بوده است.

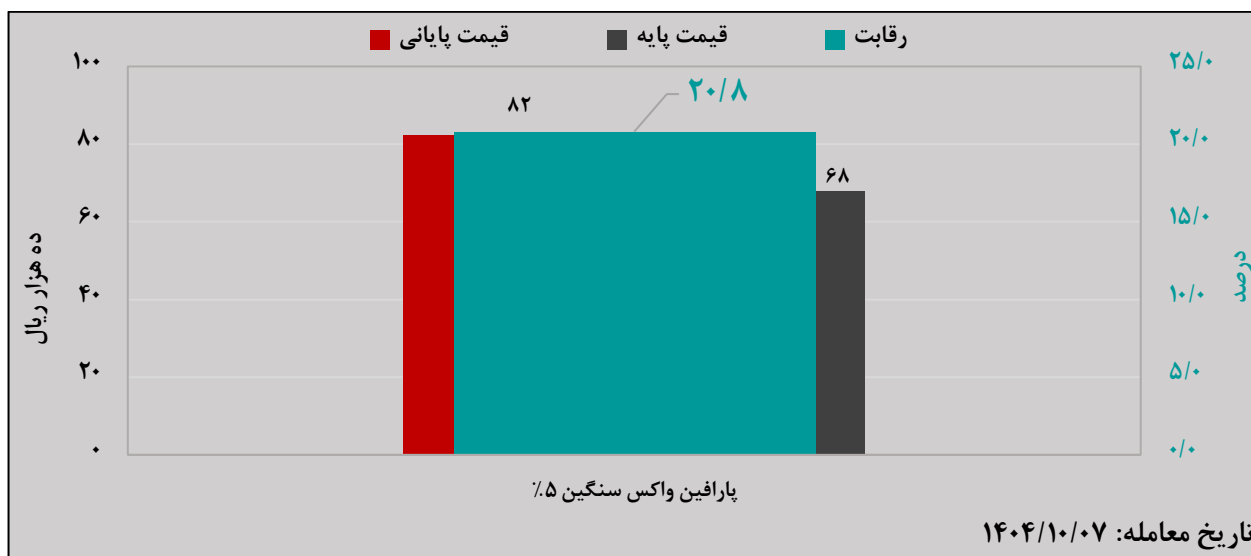
شکل ۱۹. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی میانگین موزون و قیمت پایه عرضه محصول یادشده در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که این نوع از پارافین واکس تولیدی نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده با رقابت قیمتی به میزان ۲۰/۸ درصد مواجه بوده است.

شکل ۲۰. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، جمع‌بندی معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصولات، به‌ویژه در بخش اسلاک واکس، با غلبه محسوس تقاضا بر عرضه همراه بوده است. به‌طور مشخص، گریدهای اسلاک واکس ۲۰ و ۴۰ نفت ایرانول تهران با فاصله قابل‌توجه میان عرضه و تقاضا مواجه بوده‌اند و در مورد اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس نیز تقاضای ثبت‌شده به‌مراتب بیش از حجم عرضه بوده است. این وضعیت بیانگر تمرکز تقاضا بر برخی گریدهای پرمصرف و محدودیت نسبی عرضه در بازار اسلاک واکس است؛ در حالی که در مورد اسلاک واکس ۱۰ پالایش نفت پایا، تعادل نسبی میان عرضه و تقاضا مشاهده شده است.

از منظر قیمتی، عدم‌توازن عرضه و تقاضا در گریدهای مذکور به رقابت‌های قیمتی شدید منجر شده است؛ به‌گونه‌ای که اسلاک واکس ۲۰ و ۴۰ نفت ایرانول تهران و همچنین اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس افزایش قابل‌توجه قیمت پایانی نسبت به قیمت پایه را تجربه کرده‌اند. در مقابله، در مواردی نظیر اسلاک واکس ۱۰ پالایش نفت پایا که عرضه متناسب با تقاضا بوده، معامله بدون رقابت قیمتی انجام شده است. در بخش پارافین واکس نیز، پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان با وجود کسری عرضه، با رقابت قیمتی مواجه شده که حاکی از تداوم فشار تقاضا در این بازار است. مجموع این شواهد نشان می‌دهد که بازار اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته مورد بررسی عمدتاً رقابتی و متأثر از محدودیت عرضه بوده است.

جمع‌بندی

بررسی معاملات چهار محصول میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در بورس‌های کالایی کشور به‌طور عمده تحت تأثیر

محدودیت عرضه و غلبه تقاضا قرار داشته است. تفاوت در ساختار عرضه، میزان تمرکز تولیدکنندگان و شدت عدم توازن میان عرضه و تقاضا، منجر به بروز الگوهای متفاوتی از رفتار قیمتی در هر یک از این بازارها شده که در ادامه به تفکیک بررسی می‌شود.

۱. میعانات گازی

بازار میعانات گازی در هفته مورد بررسی، نمونه‌ای از تمرکز کامل سمت عرضه را به نمایش گذاشته است؛ به‌طوری که تنها شرکت پتروشیمی رازی با عرضه ۲۰ تن، پاسخگوی تقاضایی معادل ۴۰ تن بوده است. با وجود این کسری عرضه، رقابت قیمتی بسیار محدود و در حد ۱/۰۲ درصد ثبت شده که نشان می‌دهد در شرایط تک‌عرضه‌کننده‌ای بازار، قیمت‌ها بیش از آنکه تحت فشار تقاضا باشند، متأثر از سطح قیمت پایه تعیین شده بوده‌اند. این وضعیت حاکی از ثبات نسبی قیمت در بازاری با عمق معاملاتی محدود است.

۲. وکیوم باتوم

بررسی معاملات وکیوم باتوم پالایشگاهی بیانگر عدم توازن قابل توجه و ساختاری میان عرضه و تقاضا در سطح کل بازار است؛ به‌گونه‌ای که مجموع عرضه پالایشگاه‌ها ۱۲۸ هزار تن کمتر از تقاضای ثبت شده بوده است. این کسری عرضه در کنار تمرکز تقاضا، موجب شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی شدید در تمامی معاملات شده و به‌ویژه پالایش نفت تهران با رقابت ۵۵/۸ درصدی بیشترین فشار قیمتی را تجربه کرده است. به‌طور کلی، بازار وکیوم باتوم در هفته مورد بررسی بازاری کاملاً رقابتی با غلبه تقاضا بوده که می‌تواند محرک افزایش عرضه یا بازنگری در برنامه‌های عرضه هفتگی پالایشگاه‌ها باشد.

۳. روغن پایه

نتایج بررسی بازار روغن پایه نشان می‌دهد که تمامی گریدها و تمامی تولیدکنندگان با شرایط کمبود عرضه نسبت به تقاضا مواجه بوده‌اند. اختلاف عرضه و تقاضا در گریدهایی نظیر SN500 نفت سپاهان (۹۶۶ تن) و SN150 نفت ایرانول آبادان (۳۶۴ تن) بیانگر فشار بالای تقاضا در بازار داخلی است. این عدم توازن به‌طور مستقیم به رقابت‌های قیمتی قابل توجه منجر شده و در مواردی نظیر SN150 نفت پارس (۷۸/۵ درصد) و SN500 نفت بهران (۵۸/۱ درصد) افزایش معنادار قیمت پایانی نسبت به قیمت پایه مشاهده شده است. استمرار این شرایط می‌تواند انتظارات افزایشی قیمت را در بازار روغن پایه تقویت کند.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

بازار اسلاک واکس در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ یکی از رقابتی‌ترین بخش‌های بازار محصولات میانی پالایشگاهی بوده است. گریدهای اسلاک واکس ۲۰ و ۴۰ نفت ایرانول تهران با شکاف عرضه و تقاضا به ترتیب ۳۱۲ و ۲۶۰ تن و رقابت‌های قیمتی بیش از ۱۰۰ درصد، نشان‌دهنده تمرکز تقاضا بر گریدهای خاص و محدودیت شدید عرضه است. در مقابل، اسلاک واکس ۱۰ پالایش نفت پایا با تعادل عرضه و تقاضا معامله شده و فاقد رقابت قیمتی بوده است. در بخش پارافین واکس نیز، پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان با کسری عرضه ۲۰۷ تن و رقابت قیمتی ۲۰/۸ درصدی، تداوم فشار تقاضا را تأیید می‌کند.

در مجموع، نتایج این گزارش نشان می‌دهد که بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در هفته دوم دی‌ماه ۱۴۰۴ به‌طور غالب با غلبه تقاضا، محدودیت عرضه و رقابت‌های قیمتی معنادار همراه بوده است. شدت این پدیده در محصولاتی نظیر وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس بیش از سایر بازارها بوده و نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش قیمت‌های پایانی ایفا کرده است. استمرار چنین شرایطی می‌تواند پیامدهایی از جمله افزایش نوسانات قیمتی، تغییر رفتار عرضه‌کنندگان و ضرورت بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار و برنامه‌ریزی عرضه را به همراه داشته باشد؛ امری که رصد مستمر این بازارها را برای سیاست‌گذاران و فعالان صنعت ضروری می‌سازد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>